

Sygdomsmekanismer ved vaskulær demens

Betegnelsen vaskulær demens henviser til en gruppe af syndromer med forskellige sygdomsmekanismer, der har det til fælles, at de medfører vaskulære læsioner i hjernen ledsaget af demens.

Følgende sygdomsmekanismer kan medføre vaskulære læsioner:

- Vævsdød (infarkt) forårsaget af blodpropper i hjernen (iskæmisk apopleksi)
- En enkelt 'strategisk' placeret vaskulær læsion i hjernen
- Vævsdød forårsaget af blødning i hjernen (hæmorragisk apopleksi)
- Sygdom i de små, dybtliggende blodkar i hjernen (subcortikal småkarssygdom)
- Svigtende blod- og ilttilførsel til hjernen (iskæmisk-hypoksisk hjernelæsion)

Infarkter skyldes ofte tilstopning eller forsnævring af en blodåre lokalt i hjernen. Der kan også være tale om, at aflejret materiale fra hjertet eller fra de store halskar (carotis) river sig løs og via blodet føres op i de snævre blodkar i hjernen.

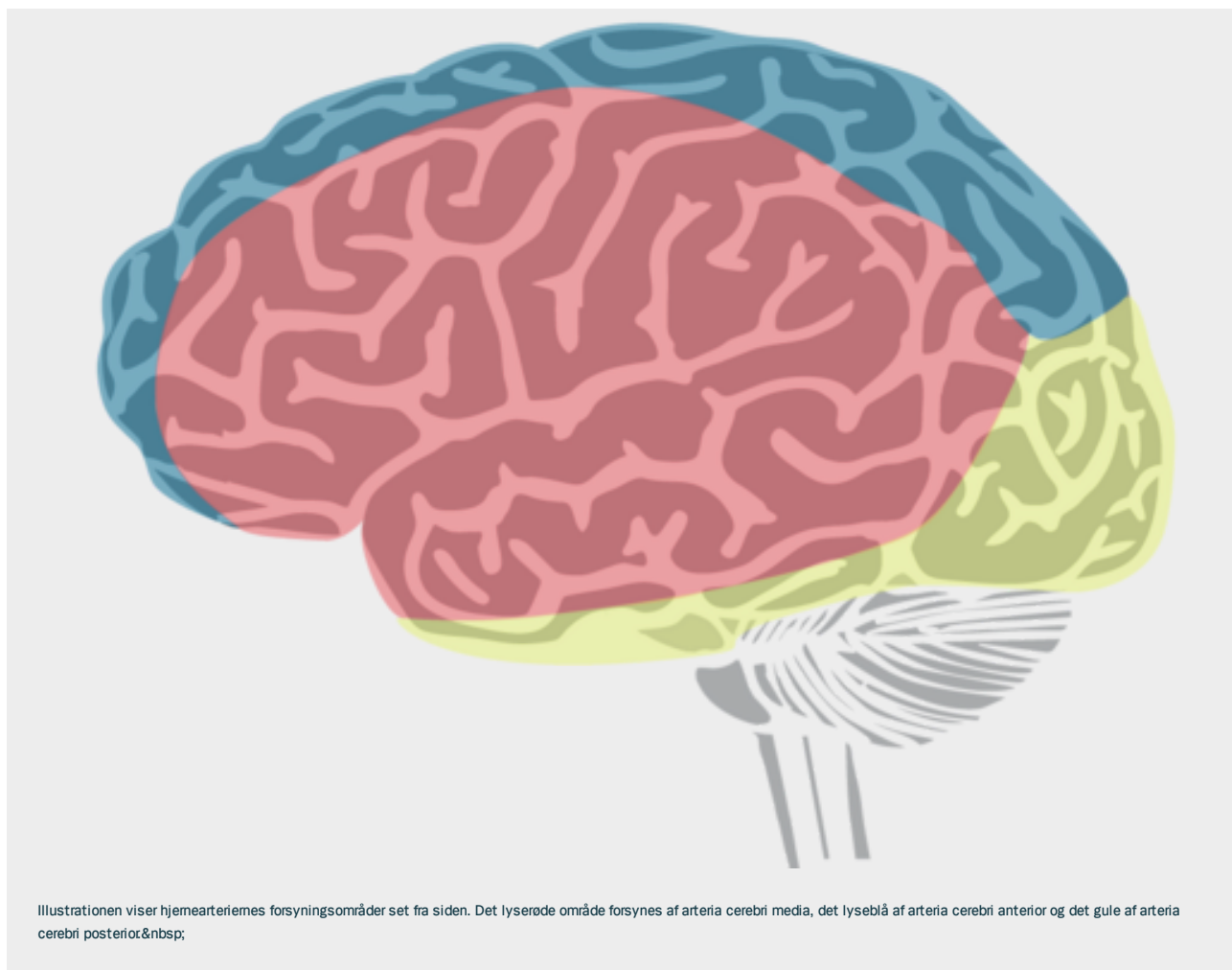
Strategisk placerede læsioner

Vaskulær demens skyldes ofte tilstedeværelse af flere vaskulære læsioner, men selv en enkelt læsion kan medføre demens, hvis den har en afgørende (strategisk) placering i hjernen.

Som eksempel på områder af hjernen, hvor en enkelt vaskulær læsion kan medføre kognitiv svækkelse eller demens kan nævnes:

- Arteria cerebri anterioris forsyningsområde (se illustration)
- Mesiale frontale kortex
- Arteria cerebri posterioris forsyningsområde
- Thalamus
- Kortikale associationsområder
- Gyrus angularis, parietotemporale og temporo-occipitale områder
- Kortikale 'vandskelsområder' frontalt og parietalt

Også vaskulære læsioner i nucleus caudatus, putamen og forreste del af capsula interna kan være forbundet med demens.

Småkarssygdom

Sygdom i de små, dybtliggende blodkar i hjernen (subcortikal småkarssygdom) kan også medføre vaskulær demens. Småkarssygdom skyldes ofte for højt blodtryk eller andre vaskulære risikofaktorer. Men hvis småkarssygdom optræder i familier, kan det skyldes den arvelige sygdom CADASIL.

Som eksempel på områder af hjernen, hvor en ophobning af lakunære infarkter kan medføre kognitiv svækkelse eller demens kan nævnes:

- Basalganglierne
- Frontallappernes hvide substans
- Periventrikulær hvid substans
- Thalamus bilateralt

Svigtende blod- og ilttilførsel

Hjertestop, kulilteforgiftning eller tilfælde med nærdrukning eller -kvælning medfører svigtende blod- og ilttilførsel til hjernen (iskæmisk-hypoksisk hjernelæsion) og dermed risiko for demens eller amnesi (hukommelsestab).

Blandingsformer af vaskulær demens og Alzheimers sygdom (*mixed dementia*) er relativt hyppige. De to demensformer indgår i en form for samspil, idet vaskulær demens måske øger risikoen for sekundær udvikling af Alzheimers sygdom.

Frederiksen KS. Vaskulær demens. Ugeskrift for Læger. 2017;179(12)

[PubMed](#)

O'Brien JT, Thomas A. Vascular dementia. Lancet. 2015;386(10004):1698-706

[PubMed](#)

Sachdev P, Kalaria R, O'Brien J, Skoog I, Alladi S, Black SE, et al. Diagnostic criteria for vascular cognitive disorders: a VASCOG statement. Alzheimer Dis Assoc Disord. 2014;28(3):206-18

[PubMed](#)

Senest opdateret: 30. juni 2022